

Kitap Değerlendirmesi / Book Review

İSLAM HUKUKUNA GİRİŞ

Ahmet Yaman - Halit Çalış, İslam Hukukuna Giriş,
(İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2017)

Değerlendiren / Reviewed by

EMİNE GÜMÜŞ BÖKE

[Dr., Vaize, Diyanet İşleri Başkanlığı, Şişli Aile ve Dini Rehberlik Bürosu
PhD., Preacher, Presidency of Religious Affairs,
Department of Family and Religious Guidance Office, Şişli, Istanbul.
dr.eminegumus@hotmail.com]

Geliş Tarihi / Received: 20 Nisan/April 2018

Kabul Tarihi / Accepted: 22 Haziran/June 2018

Yayın Tarihi / Published: 27 Haziran/June 2018

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Haziran/June

Yıl / Year: 2018 *Sayı – Issue:* 44 *Sayfa / Pages:* 197-200

Atıf/Cite as: Gümüş Böke, Emine. "İslam Hukukuna Giriş yazar Ahmet Yaman – Halit Çalış (Kitap Değerlendirmesi) – Review of İslam Hukukna Giriş by Ahmet Yaman – Halit Çalış. Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi- Ondokuz Mayıs University Review of the Faculty of Divinity 44 (Haziran-June 2018): 197-200.

İntihal /Plagiarism: Bu kitap değerlendirme yazısı, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi. / This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software. <http://dergipark.gov.tr/omuifd>

Copyright© Published by Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi – Ondokuz Mayıs University, Faculty of Divinity, Samsun, Turkey. All rights reserved.

Ahmet Yaman - Halit Çalış, İslam Hukukuna Giriş,
(İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2017)

İslâm, sadece bir inanç sistemi değil; aynı zamanda bütün çeşitleriyle davranış biçimleri anlamında amel ve ahlâk ilkeleri de koyan bir dindir. Genellikle benimsenen sınıflamaya göre İslâmî hükümler, itikadî, amelî ve ahlakî olarak üçe ayrılmış; temel İslâm bilimleri de bu ana konular etrafında şekillenip gelişmiştir. Bu ilimlerden amelle ilgili olanı, *fıkıhtır*.

Fıkıh, ilk dönemlerde itikadî ve amelî meseleleri kapsayacak şekilde anlaşılmağa idi. Bununla birlikte ilk dönemlerde dinin iki kaynağı Kur'an ve sünnetin açık ifadesine dayanan bilgiler için "*ilim*" terimi kullanılırken, insanların bu iki kaynağa dayanan anlayış, yorum ve düşüncelerine de "*fıkıh*" deniyordu. Diğer bir ifadeyle ana kaynaklardan zihnî çaba ile elde edilen dinî bilgilerin hemen tamamına fıkıh ismi verilmişken, ilimlerin branşlara ayrıldığı dönemde, fıkıh terimi, dinin furûuna tahsis edilen bir ilim dalı olmuştur. Buna göre fıkıhın konusu; hukuksal alan ile alakalı olay ve işlerdir.

II/VIII. yüzyılın ortalarından itibaren fıkıh terimi, özellikle şer'î-amelî alanı ilgilendiren, bir başka ifadeyle ibadete ve geniş anlamıyla hukuk kurallarına ait bilgiyi ve müçtehitlerin zihnî çabalarıyla üretilen bu bilginin incelendiği ilim dalını ifade etmek üzere kullanılır olmuştur. Söz konusu kuralların içtihat ve istidlal yoluyla elde edilmiş yöntemi de *fıkıh usûlü* ismiyle özdeşleşmiştir.

Bu bilgiler ışığında fıkıh, inanç ve ahlak konuları dışında kalan, ibadet, muamelat ve ukûbât alanı ile ilgilenen bir bilim dalıdır. Günümüzde modern kullanımın etkisiyle, fıkıha mutlak anlamda hukuk bilgisi, fakihe de hukukçu anlamı yüklenip, klasik *fıkıh* terimi yerine *İslâm hukuku* terimi kullanılmaya başlanmıştır. Bununla birlikte, İslâm hukukçuları fıkıh ile İslâm Hukuku kavramlarını ayırıştırarak, fıkıhı ibadet ahkâmı da dahil fıkıhın bütün konuları için, *İslâm hukukunu* ise yalnızca, ibadet hükümleri haricinde kalan *muamele* hükümleri için kullanmaktadır.

Dinin inanç/akaid, ibadet ve ahlak alanları, tamamen, direkt olarak, Allah ve Peygambere dayanan (ilahî) hükümler ile düzenlenmişken, dinin hukuksal alanı ile ilgili düzenlemelerde hem naslar hem de İslâm ahlakı ile yetişmiş müçtehitlere de boş bir alan bırakılmıştır. Dolayısıyla fıkıh/İslâm hukuku bir yönüyle ilahî olan naslara, bir yönüyle de, bu nasların beşerî yorumlarına dayanmaktadır.

Günümüz hukuk sistematüğinde özel hukuk ve kamu hukuku ayırımıyla incelenen hukuk kuralları, fıkıh geleneğinde *muâmelât* ve *ukûbât* genel başlıkları altında ele alınmıştır. Bu bağlamda şahıs, aile, borçlar, eşya ve miras alt başlıklarına ayrılan medenî hukuk, ticaret hukuku ve deniz hukuku gibi özel hukuk ilişkileri ile idare, anayasa, yargılama, malî, iş ve devletler hukuku gibi kamusal ilişkiler, muâmelât kapsamını oluşturmaktadır. Cezâî tatbikat ve yaptırımı gerektiren hukuk konuları yani ceza hukuku alanı ise ukûbât ana başlığında ele alınmaktadır.

Ahmet Yaman ve Halit Çalış'ın ele aldığı "*İslâm Hukukuna Giriş*" adlı eserde İlahiyat Fakültelerinde okutulması tercih edilen konulara yer verilmiştir. Eserde öncelikle İslâm hukukunun bağımsız bir ilim disiplini halinde ortaya çıkışı, mahiyeti, kavramsal çerçevesi, özellikleri, tarihsel gelişimi, kaynakları, sistematüğü ve literatürü ele alınmıştır. Ardından İslâm kamu hukuku (anayasa, yargılama, devletler, vergi), ceza hukuku ve aile hukukuyla ilgili genel çerçeve ortaya konulmuş, bunu takiben ehliyet, hüküm, mülkiyet ve akit teorileri işlenmiştir.

Son olarak, İslâm hukukunun konu yelpazesi ve bunun klasik literatüre yansması, örnek bir eser üzerinden ortaya konulmuş, temel fıkıh terimleri tanıtılmıştır. 11 ayrı başlık altında ele alınan konular özet halinde işlenerek müşterek bir çalışmayla lisans düzeyinde takip edilebilecek bir eser haline getirilmiştir. Her ünitenin sonuna, başlangıç düzeyindeki okuyucuların kolaylıkla ulaşip takip edebilecekleri eserlerden oluşan bir ileri okuma listesi konmuş, böylece daha ayrıntılı bilgi isteyenlere adresler gösterilmiştir. Eserin nihayetinde klasik fıkıh literatürü konu ve kavramları verilmiştir.

Kaynakça

Yaman, Ahmet – Çalış, Halit. İslam Hukukuna Giriş, İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2017.

